

Превентивні заходи мінімізації санкційних ризиків

Юлія Суха,

адвокат, доцент кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права

Львівського національного університету імені Івана Франка

Превентивні заходи

01 Перевірка контрагентів

02 Корпоративне структурування

03 Перевірка активів

04 Зупинення виконання зобов'язань

05 У випадку накладення санкцій –
забезпечення діяльності товариств

Перевірка контрагентів

Санкції РНБО

<https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/>

Санкційні
списки сайт
НАЗК

<https://sanctions.nazk.gov.ua/sanction-lists/>

Санкції США

<https://ofac.treasury.gov/>

Опендатабот

<https://opendatabot.ua/>

You control

<https://youcontrol.com.ua/>

Чи можливе Корпоративне структурування?

01 Зміна бенефіціарних власників;

02 Відчуження часток;

03 Зміна органів управління.

Корпоративне структурування. Які обмеження?

1. Заборона відчуження, передачі в заставу, будь-які інші дії щодо відчуження активів державною -агресором чи пов'язаними особами, крім:

- безоплатного відчуження/передачі на користь держави Україна;
- задоволення вимог Національного банку за наданими кредитами рефінансування з підтримки ліквідності банків.

2. Заборона відчуження, передачі в заставу, будь-які інші дії, щодо відчуження активів на користь держави -агресора чи пов'язаних осіб, крім набуття ними права власності на такі об'єкти на підставі рішення суду або свідоцтва про право на спадщину.

пп. 2, 3) п. 1 Постанови КМУ від 3 березня 2022 р. № 187

Корпоративне структурування. Обмеження. Нікчемність правочинів.

Нікчемність правочинів щодо фінансових інструментів та цінних паперів за участі підсанкційних осіб

Правочини щодо фінансових інструментів, вчинені за участю, від імені та/або на користь осіб, до яких застосовано санкції відповідно до Закону України «Про санкції», а також правочини щодо цінних паперів, емітентами яких є такі особи, є нікчемними.

ч. 13 ст. 36 Закону України «Про ринки капіталів та організованітоварні ринки»

Корпоративне структурування. Обмеження. Нікчемність правочинів

Справа № 991/6606/22 , Постанова Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду

76. Правочини щодо фінансових інструментів, вчинені за участю, від імені та/або на користь осіб, до яких застосовано санкції відповідно до Закону про санкції, а також правочини щодо цінних паперів, емітентами яких є такі особи, є нікчемними (абзац 2 частини 13 статті 36 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» в редакції станом на 05.08.2021 [наступна редакція від 13.04.2022]).

80.... рішенням РНБО від 18.06.2021 (введеним в дію Указом Президента України від 24.06.2021 № 266/2021) санкцію у виді блокування активів застосовано, у тому числі, до: (1) ОСОБА_2 , (2) компанії Лімпієза Лімітед, (3) Корпорації Авісма (позиція 535 Додатку № 1, позиції 526 та 530 Додатку № 2 до рішення РНБО).

82. При цьому у Правочині Корпорація Авісма виступала в якості продавця акцій, емітентом яких була компанія Лімпієза Лімітед.

83. Таким чином, станом на дату укладення Правочину, з огляду на його сторони та предмет, а саме відчуження підсанкційною особою (Корпорація Авісма) акцій емітента цінних паперів (компанії Лімпієза Лімітед), який також є підсанкційною особою, цей Правочин є нікчемним в силу прямої вказівки на це в законі.

З цього випливає, що:

- 1) Суд при вирішенні цієї справи не може враховувати таким, що породжує будь-які правові наслідки;**
- 2) держава Україна не надає такому правочину правового захисту.**

Корпоративне структурування. Обмеження. Заборона вчинення реєстраційних дій

Підстави для відмови у державній реєстрації:

- наявність обтяжень корпоративних прав у Державному реєстрі обтяжень рухомого майна (крім випадків стягнення у дохід держави такої частки як санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини першої статті 4 Закону України "Про санкції");
- встановлення факту застосування санкцій відповідно до Закону України "Про санкції", які унеможливають проведення державної реєстрації.

п. 3, 3-3 ст. 34 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань»

- Підставою для відмови в державній реєстрації прав є встановлення факту застосування санкцій відповідно до Закону України "Про санкції", які унеможливають проведення державної реєстрації прав.

ст. 24 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»

Корпоративне структурування. Обмеження. Заборона вчинення реєстраційних дій

Які санкції є підставою для відмови в державній реєстрації?

- 1) блокування активів - тимчасове позбавлення права користуватися та розпоряджатися активами, що належать фізичній або юридичній особі, а також активами, щодо яких така особа може прямо чи опосередковано (через інших фізичних або юридичних осіб) вчиняти дії, тотожні за змістом здійсненню права розпорядження ними;
- 7) заборона участі у приватизації, оренді державного майна резидентами іноземної держави та особами, які прямо чи опосередковано контролюються резидентами іноземної держави або діють в їх інтересах;
- 16) заборона збільшення розміру статутного капіталу господарських товариств, підприємств, у яких резидент іноземної держави, іноземна держава, юридична особа, учасником якої є нерезидент або іноземна держава, володіє 10 і більше відсотками статутного капіталу або має вплив на управління юридичною особою чи її діяльність;
- 24-1) заборона на набуття у власність земельних ділянок.

Корпоративне структурування.

Обмеження.

Перевірка банком кінцевого бенефіціара

У листі НБУ від 13.05.2023 р. N 25-0005/33502 згідно з частиною першою статті 7 Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»

банк як суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний у своїй діяльності застосовувати ризик-орієнтований підхід, враховуючи відповідні критерії ризику зокрема, пов'язані з його клієнтами.

З огляду на зазначене, банк не має відмовляти клієнту у прийнятті документів та здійсненні їх належної перевірки в частині зміни КБВ - резидента російської федерації на КБВ - резидента іншої держави, навіть, якщо така зміна пройшла державну реєстрацію в ЄДР з порушенням вимог Постанови КМУ № 187.

Перевірка активів. Які активи підпадають під санкції?

**Постанова від 16.06.2023 № 991/265/23
Вищий антикорупційний суд. Апеляційна палата**

**Колегія суддів вважає, що санкція, передбачена
п. 1-1 ч. 1 ст. 4 Закону України "Про санкції",
може бути застосована
як до майна, безпосереднім власником якого є
підсанкційна особа, так і
до майна, безпосереднім (формальним)
власником якого підсанкційна особа не є, але
вона може визначати фактичну долю такого
майна, здійснює щодо нього управлінські,
розпорядчі функції, отримує з нього доходи.**

Зупинення виконання зобов'язань

Постанова КМУ 187 від
03.03.2022 року

- пошук альтернативних схем постачання товарів/послуг, розрахунків, інших аспектів ведення бізнесу

Зупинення виконання зобов'язань. Форс-мажор

До моменту усунення можливих ризиків доцільно зупинити виконання зобов'язань (як варіант, з посиланням на форс-мажор.)

Особливості застосування

Форс-мажорні обставини не мають преюдиціальний (заздалегідь встановлений) характер. При їх виникненні сторона, яка посилається на дію форс-мажорних обставин, повинна це довести. Сторона, яка посилається на конкретні обставини повинна довести те, що вони є форс-мажорними, в тому числі, саме для конкретного випадку. Виходячи з ознак форс-мажорних обставин, необхідно також довести їх надзвичайність та невідворотність.

Постанова від 17.08.2022 № 922/854/21 Верховний Суд. Касаційний господарський суд

Разом з цим обставини, які можуть бути кваліфіковані як обставини непереборної сили (форс-мажор), можуть бути підтверджені належними доказами, зокрема висновками експертів, показаннями свідків. Суд також враховує підстави звільнення від доказування - обставини, які визнаються учасниками справи, обставини, визнані судом загальновідомими тощо (ст. 75 ГПК України). Отже, суд визнає наявність форс-мажорних обставин з урахуванням установлених обставин справи та наявних у справі доказів.

Постанова від 26.10.2022 № 905/857/19 Верховний Суд. Велика Палата

У випадку застосування санкцій
(стягнення в дохід держави
активів)

потрібно забезпечити оптимальне
функціонування товариств (підприємств)
без їх знецінення.

Дякую за увагу!